

Beslut om tillägg till syfte, ändrade föreskrifter och ändrad skötselplan för Naturreservatet Sånebyklätten, Sunne kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4§ miljöbalken beslutar länsstyrelsen att komplettera syftet med följande skrivning:

Ändamålet med reservatet är också att, inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Ändamålet ska tryggas genom att

- vissa åtgärder vidtas för att underlätta och kanalisera allmänhetens friluftsliv.

Med stöd av 7 kap. 5§ miljöbalken beslutar länsstyrelsen att införa följande undantag till föreskrifterna under A.

A-föreskrifterna gäller inte för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren anlitar, vid genomförande av de åtgärder som framgår under B och som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Med stöd av 7 kap. 6 miljöbalken beslutar länsstyrelsen att utöver nuvarande B-föreskrifter ska följande gälla, enligt karta bilaga 1.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen

2. anläggande och underhåll av rastbord, rastbänkar och eldplats,
3. anläggande, uppmärkning och underhåll av vandringsled, med informationsskyltar och varningsskylt längs rasbrant,

4. utglesning av träd och buskar i rasbrant och på grusvallar för bibehållande av en öppen miljö och en pedagogiskt viktig synlighet av rester av tidigare verksamhet,
5. undersökningar av mark, vegetation och organismer i miljöövervaknings- och uppföljningssyfte,
6. åtgärder i syfte att motverka förekomst av invasiva främmande arter i hela reservatet.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer nedanstående ändringar i skötselplanen för naturreservatets långsiktiga vård i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Tillägg av skötselområde

Vid sidan av skötselområde 1, omfattande största delen av reservatet med förbud mot skogsbruksåtgärder, införs ett skötselområde 2, enligt karta bilaga 1.

Tillägg gällande samtliga skötselområden:

Som utgångspunkt ska invasiva främmande arter bekämpas.

Ny formulering av skötselplanens punkt 1:

1. Skötselområde 1, med ytan 8,9 hektar, äldre naturskogsartad skog som ska bevaras i orört och ostört skick. Vissa åtgärder vidtas för att förbättra områdets tillgänglighet för det rörliga friluftslivet.

Mål:

Grandominerad naturskog med inslag av senvuxna träd, äldre barr- och lövträd och gott om död ved. En led med rastplatser ger besökare möjlighet att studera naturskogen med dess biologiska mångfald och ger utblickar över skötselområde 2.

Åtgärder:

Skötselinriktning för skogsmiljöerna är fri utveckling. Vissa åtgärder vidtas för att underlätta för och trygga besökare och gynna förståelsen för områdets plats i främst geologisk historia, men också för områdets biologi:

-anläggande av rastplatser och då resurser finns en eldplats

-information om området tas fram för att pedagogiskt åskådliggöra områdets geologiska och biologiska historia i form av skyltar och/eller folder/ information på webben

-dragning och uppmärkning av led, till stor del efter befintliga stigar, med omdragning av vissa partier för att undvika farliga delar av rasbranten

-varningsskylt sättes upp längs branten vid toppområdets rastplats

Skötselområde 2, med ytan 0,3 hektar, före detta grustag i tidigt stadium av återbeskogning.

Mål:

Öppen tallhed med spridda äldre tallar och enstaka lövträd och buskar, där rasbranten och grusvallar från grustagsverksamheten kan studeras av besökare.

Åtgärder:

De yngsta resterna av grustäkten, del av det tidigare verksamhetsområdet, bibehålls öppen och överblickbar genom återhållsam borttagning av sly och enskilda yngre barrträd i rasbranten och på grusvallarna närmast nedanför rasbranten. Död ved lämnas kvar i skötselområdet.

Ändringarna i beslutet ska gälla fr.o.m. den 15 april 2026.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har förelagt markägare och innehavare av särskild rätt inom området att yttra sig över förslaget till beslut om ändring av föreskrifter och skötselplan. Förslaget till beslut har också remitterats till berörda sakägare samt skickats till andra som kan tänkas ha synpunkter på skyddet av området.

Inkomna remissvar

Sunne kommun har inga invändningar om ändringarna i föreskrifter för Sånebyklättens naturreservat.

Öjerviks bygdeförening är mycket positiv särskilt till att ändamålet nu omfattar friluftsliv. Önskade justeringar av förslaget till beslut innefattar bland annat ändring av och ytterligare leddragning inom reservatet så att en rundslinga bildas, önskemål om eldplats/grillplats i sydöstra delen av reservatet med utsikt över Fryken och fundering över gränserna för det nya skötselområde 2.

Inga ytterligare synpunkter har kommit in.

Länsstyrelsens bemötande av remissvar

Naturreseptatet Sånebyklätten bildades med syfte att utvecklas till naturskog/urskog. Skötselområde 1 enligt föreliggande beslut om ändring har kvar detta syfte och åtgärder inom området måste planeras med stor försiktighet så att naturvärden och biologisk mångfald inte riskeras och inte heller besökarens säkerhet. Dragning av befintlig led har ändrats enligt synpunkterna, medan beslutets förslag till komplettering av led kan justeras efter naturliga förutsättningar på plats och dess eventuella slutliga dragning blir en fråga för reservatsförvaltningen. En möjlig grillplats har lagts till enligt önskemål och kan anläggas av reservatsförvaltningen då resurser finns. Skötselområde 2 har avgränsats efter öppen yta enligt flygbild 1998 och avgränsningen får kvarstå.

Beskrivning av ärendet

Naturreseptatet Sånebyklätten bildades 1989-01-30, dnr 231-8-89, i syfte att bevara Sånebyklätten som geologisk bildning och att låta området utvecklas mot naturskog. Områdets prioriterade bevarandevärde bedömdes bestå i dess värde som exempel på geologisk bildning, en väl utbildad getryggsås som del i ett ”praktfullt kamélandskap” (åsnät)¹ och dess värde som en framträdande del i landskapsbilden, men bedömdes ha lågt värde som besöksobjekt. Reservatet är i sin helhet beläget inom yttre skyddsområde för vattentäkt.

Klätterns sluttningar och toppområde kläs av grandominerad skog med varierande lövslag av främst björk. Ett stort antal granar i toppområdet angreps av granbarkborre i samband med torkan 2018 och har dött. En kraftig tromb som drog fram över området i juli 2014 fällde ett antal granar vid reservatsgränsen i sydost, vilka ligger kvar som nu kraftigt nedbruten död ved. Vid reservatsbildningen var beståndsåldrarna ca 80 år, vilket betyder att de äldre bestånden nu är ca 110 år. De har med tiden fått vissa naturskogskvalitéer, bland annat inslag av senvuxna träd, äldre lövträd och död ved.

Den senast aktiva delen av det övergivna grustaget i västra delen av reservatet var vid reservatsbildningen i princip öppet med begynnande igenväxning av spridda tallplantor och enstaka lövsly, inklusive i den västsydvästvända rasbranten. Rasbranten är i övre delar sanddominerad medan den i nedre delar övergår i allt större material/kullersten. Långsträckta vallar av grövre sorteringsmaterial nedanför branten är framträdande rester efter den tidigare

¹ Lundqvist, J. 1958. Beskrivning till jordartskarta över Värmlands län. SGU avhandlingar och uppsatser 4, nr 38.

grustäktsverksamheten. Fastigheten ägdes av Statens Järnvägar fram till 1967 och ingen täktverksamhet har sedan dess varit tillåten.

Skogsbeståndet väster om grustaget, de äldsta delarna av täktområdet, bestod av gles yngre tallskog. Beståndet har nu vuxit till med inblandning av björk och gran och har begynnande naturskogskaraktär.

Besöksvärdena i området är främst kopplade till det pedagogiska värdet som geologisk bildning, med tydliga spår efter täktverksamhet, och vandringsupplevelsen i naturskog med utsikten från toppområdet. Träd som rotat sig i rasbranten försvårar överblicken över spåren av den tidigare grustäkten och den tidigare fina utsikten över landskapet.

Friluftslivet pekades inte ut som prioriterat bevarandemål vid reservatsbildningen. Över tiden har intresset för att besöka och utforska området vuxit, liksom dess betydelse för traktens identitet. Gällande beslut tillåter inga anordningar för friluftslivet förutom information/upplysningar om reservatet.

Motivering till beslutet

Införande av nytt syfte för friluftslivet

I och med att intresset för friluftsliv och besök i naturreservat ökat väsentligt, vid sidan av ett allmänt ökat intresse för historia, finns nu ett värde i att införa ett nytt syfte för friluftsliv i naturreservat med högre besöksvärde och/ eller god tillgänglighet.

Sånebyklätten med sitt läge nära riksväg 45 mellan Karlstad och Sunne och med sin mix av naturskog med biologisk mångfald, geologisk historia och närhistoria, har genom åren fått allt fler besökare och har nyttjats av skolor för exkursioner. Den historia som nu ligger 50 år tillbaka blir alltmer avlägsen och okänd för yngre generationer, samtidigt som det är visat att närområdeshistoria fördjupar barns och ungas intresse och förståelse för historia i stort. Det är således pedagogiskt mycket värdefullt för besökare, särskilt barn, att få se och uppleva miljöer både för deras biologiska värden, mångfald och historia och för deras betydelse för tidigare generationers verksamheter och välfärdsarbete.

Då naturreservatet bildades enbart utifrån syftet att bevara den geologiska formationen och enligt föreskrifter då det bildades ska lämnas helt till fri utveckling, utan några åtgärder för friluftslivet, finns risker för besökare utan några iordningställda besöksanläggningar. Det ökade besöksstrycket medför bland annat att stigar trampas upp, delvis på riskabla sträckor längs branten till grustaget.

Det är länsstyrelsens bedömning att ett tillägg till syftet för naturreservatet Sånebyklätten är befogat för att kunna öka och styra tillgängligheten till samt minimera risker för besökare i detta intressanta besöksobjekt.

Anordningar för friluftslivet

I och med att intresset för friluftsliv och besök i naturreservat ökat väsentligt sedan beslutet fattades 1989 finns nu ett värde i att öka tillgängligheten för mer ovana besökare, och samtidigt kanalisera besökande allmänhet och minska olycksrisker.

Sånebyklätten är del av ett för länet unikt åsnätslandskap, nu till stor del söndertrasat av grustäkter. En stor del av reservatet består av naturskog på en getryggsås där besökare kan se exempel på naturskogens liv och omlopp, med gammal skog, döende och döda träd och de organismer som ingår i skogens liv och processer. Ett mervärde i området är möjligheten att studera det gamla grustaget med den kvarvarande rasbranten och vallarna av bortsorterad sten och grus, vilket är pedagogiskt intressant och tankeväckande och kan väcka en nyfikenhet för geologi hos barn och ungdomar. Information om områdets historik både ur geologiskt perspektiv och i närtid knutet till närområdets utveckling fördjupar besöksupplevelsen.

Att förse området med uppmärkt led längs lämplig sträckning, med rastbänkar, minskar risken för olycksfall, nedskräpning och föroreningar i området, samtidigt som det ökar områdets attraktivitet och besökares trygghet och trivsel. En markerad led planeras förbi grustaget för studier av geologin och täktmiljön, samt led genom reservatet, delvis längs upptrampad stig med omdragning av riskabla delar där stigen löper alltför nära branten, förbi utsiktspunkt och rastbord, anslutande till en rundslinga på stigar utanför reservatet. En varningsskylt vid utsiktspunkten belägen invid rasbranten mot det gamla grustaget påtalar och minskar risken för olycksfall vid besök.

På så vis förväntas anordningarna enligt nu tillagda B-föreskrifter B.2 och B.3 bidra till att nå det nya syftet med naturreservatet gällande friluftsliv. Föreskrifterna förtydligas på karta bilaga 1.

Naturtypsskötsel

Enligt Häradsekonomiska kartan var hela Sånebyklätten skogbevuxet och omgivet av åkermarker. Det är sannolikt att skogsmarken använts som skogsbete under långa tider. Största delen av området, skötselområde 1, är täckt av naturskog och naturskogsartad skog och sköts med fri utveckling.

Då reservatet bildades var den yngsta delen av grustäkten öppen och det är sannolikt att den då hyste vissa naturvärden kopplade till halvöppna till öppna sandmarker. På grund av att grustäkten vätter mot väster och till stor del är beskuggad av omgivande skog är dess värde som habitat för marklevande insekter begränsad, trots sitt läge i en del av landskapet med mycket höga entomologiska värden för sandlevande och värmekrävande arter. Grustäkten är fortfarande öppen och befinner sig i ett tidigt stadium av långsam och begränsad återväxt, på grund av djupa sorteringsvallar och rasmassor av sten och grus, med spridda unga tallar och en del lövsly. Länsstyrelsen bedömer att inga naturskogsqualitéer hunnit utvecklas i området.

Beslutet innebär införande av ett särskilt skötselområde för de yngsta och fortfarande relativt öppna delarna av grustäkten. Skötselområdet ska skötas med ett försiktigt undanhållande av en del av den sly och unga barrträd som långsamt återerövrar denna del vilket bevarar ljusinsläpp och luftighet i denna del. Därmed skapas förutsättningar för bevarande av den miljö som fanns i grustäkten vid bildandet av reservatet, samtidigt som det ger besökare fortsatt möjlighet att se och förstå både geologin och den tidigare verksamheten.

Då alla skogsbruksåtgärder är förbjudna enligt reservatsföreskrift A.6 kräver ett införande av föreslagen skötsel enligt föreskrift B.4 att synnerliga skäl finns.

Länsstyrelsens bedömning är att avgränsning av ett särskilt skötselområde för den öppna yngsta delen av grustäkten är motiverat för att bibehålla den öppna naturmiljön i denna del och för att, enligt det nya syftet för naturreservatet, möta allmänhetens ökade intresse för vandringar i naturen och historia. Länsstyrelsens bedömning är att lagens krav på synnerliga skäl är uppfyllt.

Enligt 7 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken får upphävande av skydd, vilket detta beslut medför i och med att ett nytt skötselområde bildas som har ett mindre omfattande skydd än beslutet 1989, endast ske om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. Länsstyrelsen bedömer att det inte finns några naturvärden knutna till den del av reservatet som nu benämns skötselområde 2 som behöver kompenseras enligt 7 kap. 7 § miljöbalken.

Under senare år har problemen med främmande och/eller invasiva arter ökat i omfattning i reservaten. Dessa arter kan om de inte bekämpas utgöra ett hot mot områdets biologiska mångfald och medföra att syftet med reservatet inte kan nås. En föreskrift B.6 som tillåter bekämpning av ovannämnda arter behöver därför införas.

Samtidigt införs också en föreskrift B.5 som underlättar framtida övervakning och uppföljning av naturvärden i området.

Vidare behöver kartbilagorna i det ursprungliga beslutet kompletteras med kartor för B-föreskrifter, bilaga 1.

Tillämplig lagstiftning

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. (se 7 kap. 4 § miljöbalken)

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet får beslutet förenas med föreskrifter. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. (jmf 7 kap. 5, 6, 25 och 30 §§ miljöbalken).

I de fall det bedöms nödvändigt kan länsstyrelsen fatta beslut om nya föreskrifter enligt 7 kap. 5, 6 och 30 §§ som komplement till ett äldre beslut om naturreservat.

Upplysningar

Beslutet kungörs i ortstidning.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifterna i detta beslut om det finns särskilda skäl och är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas om det som sägs där strider mot föreskrifter för naturreservatet.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan mot staten hos mark- och miljödomstolen inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft. Om så inte sker går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön.

Beslutet kan överklagas

Detta beslut kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 2 med överklagandehänvisning.

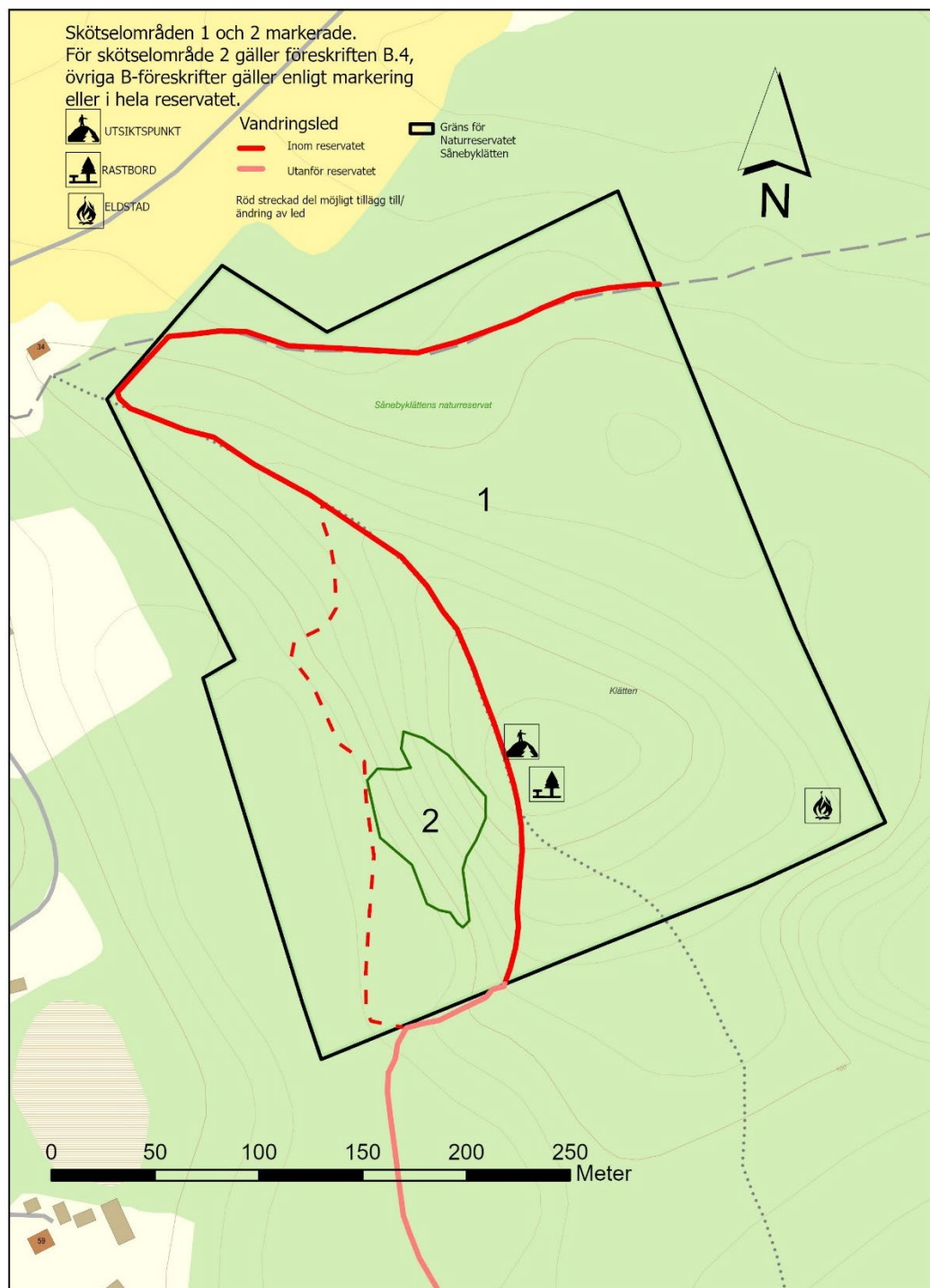
De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Georg Andrén med naturvårdshandläggare Anita Andersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf länsråd Cecilia Tisell, avdelningschef Annika Nilsson, enhetschef Linda Sundström och rättschef Ingela Alverfors medverkat.

Bilaga 1. Karta över föreskrifter och skötselområden

Bilaga 2. Överklagandehänvisning

Bilaga 1. Karta över föreskrifter och skötselområden

Karta över B-föreskrifter och skötselområden för Naturreservatet Sånebyklätten (heldragen svart linje).

Överklagandehänvisning

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Värmland antingen via e-post; varmland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, varmland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 70 00.